

24.09.2014

HL/53/05.00.05/2014

Eduskunnan hallintovaliokunta

Asia: HE 131/2014 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2015

Hämeen liiton lausunto hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2015

Esitys valtion vuoden 2015 talousarvioksi on valmisteltu Suomen kansantalouden heikkojen kehitysnäkymien ja suuren epävarmuuden vallitessa. Taloudellisen realiteetin huomioiminen budjettitalouden piiriin kuuluvissa toiminnoissa on välttämätöntä.

Valtiontalouden tasapainottamista ei kuitenkaan voi eikä ole kestävää tehdä kuntatalouden kustannuksella.

Vuoden 2015 talousarvioesitys kiristää kuntataloutta siihen sisältyvän arvion mukaan 218 miljoonalla eurolla ilman välillisten vaikutusten huomioimista. Samansuuntainen kehitys on jatkunut jo useita vuosia. Kunnissa jo tehtyjen sopeuttamistoimien lisäksi tämä lisää jälleen paineita myös kuntaverotuksen korottamiselle. Myönteistä on, että verovähennysten aiheuttamat tulonmenetykset korvataan kunnille täysimääräisesti.

On valitettavaa, että kuntien velvoitteiden karsimisessa ei olla edetty rakennepoliittisessa ohjelmassa tavoitteeksi asetetulla tavalla ja volyyymilla. Tämä korostaa entisestään sote-uudistuksessa onnistumisen merkitystä. Sitä kautta on kyettävä aidosti hillitsemään kustannusten nopeaa kasvua sekä tehostamaan toimintaa.

Uusi valtionosuusjärjestelmä tulee voimaan vuoden 2015 alusta. Se on muutoksena oikeansuuntainen ja selkeyttää kuntien rahoitusjärjestelmää. Silti ottaen huomioon kuntien erilainen taloudellinen tilanne ja nopeasti muuttuvat olosuhteet, harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta ei pitäisi lakkauttaa. Sen jatkaminen voidaan tehdä valtionosuusjärjestelmän sisällä menoja kokonaisuudessaan lisäämättä.

Paikallisten kuntakokeilujen käynnistäminen ja tähän osoitettava uusi talousarviomääräraha on myönteinen edistysaskel. Kokeiluja tulisi nopeasti laajentaa ja huolehtia, että niillä on todellista vaikutusta kuntien velvoitteiden vähentämisessä.

Olisi tärkeää, että koko julkisen hallinnon toimintoja ja sen tuottamia palveluita tarkasteltaisiin enemmän kokonaisuutena. Paikalliselle ja alueelliselle päätöksenteolle on samalla perusteltua jättää riittävästi mahdollisuuksia soveltaa julkisen hallinnon tehtävien käytännön täytäntöönpano paikallisesti tai alueellisesti tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Toisaalta ne toimenpiteet ja taloudelliset panostukset, joita valtion talousarvioiden kautta mitä merkittävimmissä määrin Suomen kansantalouteen ohjataan, on pystyttävä kohdentamaan kaikkein parhaiten uutta kasvua ja työllisyyttä tuottaviin

kohteisiin. Tämä edellyttää myös sitä, että alueiden erilaisia voimavaroja saadaan käyttöön nykyistä selvästi vahvemmin.

Alueellisen kehittämisen aspekti ei nyt näy talousarvioesityksessä riittävästi. Siksi muun muassa maakunnan liittojen oman alueensa kehittämistarpeisiin käytettävissä olevaa maakunnan kehittämisrahaa on korotettava tuntuvasti työllisyyttä, yrittäjyyttä ja elinkeinoelämää tukevien, vipuvaikutuksiltaan merkittävien hankkeiden joustavaksi liikkeelle saamiseksi. Missään tapauksessa sitä ei saa lopettaa, kuten talousarvioesityksessä ehdotetaan. Tämän rahan merkitys korostuu EU:n rakennerahastorahoituksen pudotessa merkittävästi alkavalla ohjelmakaudella ja erityisesti alueilla, joille ei kohdenneta suurten kaupunkien kehittämiseen eikä myöskään INKA-ohjelmaan korvamerkittyä rahoitusta.

Aluehallinnon toimintaedellytyksistä on syytä olla vakavasti huolissaan ELY-keskuksiin kohdistuvien huomattavien säästöjen ja niiden aiheuttaman yli 700 henkilötyövuoden vähennystarpeen vuoksi. On valitettavaa, että tähän tilanteeseen on ajauduttu ilman suunnitelmallista ja asteittaista toimintojen sopeuttamista. Aluehallinnon toimintakyvyn turvaamiseksi ja mm. uuden EU:n rakennerahasto-ohjelmakauden tulokselliseksi käynnistämiseksi näin huomattavat aluehallinnon säästöpainheet olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa vasta osana laajempaa aluehallinnon kokonaisuuden uudelleentarkastelua.

Timo Reina
maakuntajohtaja

Jouko Ylipaavalniemi
yhteysjohtaja